

Feiz ha Breiz

Kelaouenn vizek gant skeudennou
Renet gant Y.-V. PERROT

Koumananchou diouz ar bloaz - Breiz. 1 ^{er} lur	Embannou diouz ar bloaz : 1/4 bajenn 150 lur
Frans ha breion stag outi 15 ^{ar}	1/2 bajenn 275 lur
Evid ar re a zo e diavéz bro. 20 lur	1 bajenn 500 lur

Pa gemerer da nebeuta pemp Feiz ha Breiz diouz ar bloaz, pep niverenn a deu da 10 lur hepken

Evid ar c'houmananchou koulz hag evit an embannou skriva da :
M. Fr. GEORGELIN, administrateur, 4, rue du Château - BREST
C./C. Rennes 44-40

Kemennadurez d'hor c'houmananterien. — War golo an daouzekvet Feiz ha Breiz a en em gavo gant hor c'houmananterien, o fedimp, hiviziken, da baea, o unan, raktal, d'an A. Georgetin, 4, Rue du Château, Brest, C. C. 44,40 Rennes, ha neuze n'o devezo nemed dek gwennek vizou evit degas d'eomp o arc'hant, e lec'h eur skoed, ma rankomp karga ar post da vout da c'houleinn o arc'hant outo beteg an ti.

Pemzek dez goude ar gemennadurez-ze, ma ne vez deuet netra d'eomp, e kasimp, dre ar post, ar paper da baea.

TAOLENN MIZ MEURZ 1933

Ar Sizun Veur, gant Y. V. PERROT	133
Ar Basion, gant G. P.	140
Alleuvia ar Zul-Fask	152
Perig hag Azilis	159
An Hinkin benniget	162
Ar brezoneg dre daolennou	166
Eun tam diskviz diouz an noz, gant JEAN KONAN	170
Keleier ar miz	171
Divinadennoù	174

DA BIOUS KAS AR SKRIDOU ?

Ar re a venn skriva pe embann eun dra bennak e Feiz ha Breiz a zo pedet da gas o skridou d'an

Aotrou PERROT, Renet « Feiz ha Breiz »
Scrignac (Finistère)

“ HO TY ” L. LE BIAN

5 et 7, Rue Jean-Jaurès - - } BREST
19 et 25, Place de la Liberté

AR GWELLA ARREBEURI (MEUBL)
HA DEFOTACHOU TIEGEZ

AR MUIA CHOAZ
AR PRIZIOU IZELLA

Ty burzudus an holl Vretoned

“ L'ULMINUCINE MOREUL ”

est le dépuratif tonique idéal contre les humeurs, les vices du sang, glandes au cou, faiblesse, la toue des enfants.

Donne aux enfants ce teint clair et rose, indice de la santé. Parfait pour les jeunes filles dans la période de transformation.

Indispensable aux personnes âgées qui se plaignent de fatigues, douleurs, retour d'âge.

35 ans de ventes toujours croissant sont la meilleure garantie de l'efficacité de ce produit qui a la faveur du public.

Mères de famille, ne vous inquiétez pas, tant que vous donnerez de l'Ulminucine à vos enfants, vous les mettrez à l'abri d'un grand nombre de maladies, c'est le meilleur préventif de la tuberculose.

Prix: Grand flacon: 29 francs;

Demi-flacon: 15 francs;

Petit flacon: 10 francs.

Si vous toussiez, prenez du Sirop Celtique, un de ceux qui sont le plus estimés. Prix: 12 francs.

Neventi vat d'ar Vretoned !

EUR SKOL DRE LIZER NEVEZ...

An holl Vretoned a-benn bremañ o deus klevet ano eus Breuriez Ober, ar strollad tud yaouank-se, savet evit mad Breiz hag ar brezoneg.

Betek-hen. Ober a zeske ar brezoneg dre lizer d'ar re ne ouient tamm eus ar yez.

Mes eur bern tud a zo o c'houzout komz ha lenn ar brezoneg, hep gouzout skriva.

PERAK N'HEN DESKFENT KET DRE LIZER?

Rek Ober en deus savet evito (hag evit ar re o deus echu gant ar skol-izel) eur skol dre lizer nevez.

D'an deiz kenta a viz c'houevrer e stager ganti.

Ne vo kemeret nemet dek gwenneg hep gwech digant ar re a heulio ar skol-se. Evit netra eta!

Hastit afo lakaat hoc'h ano. Skrivit hep ken gortoz da:

OBER. - Cours de Breton, Boite postale 28. - RENNES

Leoriou keltiek-brezonek

Da 1° Levriou ha skeudennou war hor Breiz.

Da 2° Leoriou diaes da gaout, re goz ha re nevez.

Roll an holl leoriou-se a vez kaset, d'an hini a gar; n'eus nemet her goulenn ouz: M. Le Dault, libraire, Quimper.

ORNEMENTS D'ÉGLISE

ARGENTURE :: DORURE :: NICKELAGE
ORFÈVRERIE - TOUS BRONZES - LUMINAIRES

Paul PERROT

Atelier et Bureau : 21, Rue de la République - BREST

69e BLOAVEZ - N° 4

MIZ EBREL 1933

Feiz

Breiz

HA

33 Ar zizun Veur 1933

Er bloaz-man 1933, e vezo naontek kant vloaz abaoe ma 'z omp bet dasprenet ha tennet diwar hent an ifern gant Hor Zalver Jezuz-Krist ha setu perak Hon Tad Santel ar Pab hor ped da zevel hon daoulagad, en deiziou-man, warzu « ar menez santel m'eo diskennet diwannan ar zilvidigez. »

E gwirionez, n'eus nevezenti ebet, war an douar-man, par d'an hini a zo bet gwelet pa deuas Penher an Aotrou Doue da guzat e sked betek en em lakat e renk an den, ar sklav hag an torfetour stag ouz ar groaz.

Ar bed n'oa ennan nemet fallagriez hag ar fallagriez-se n'oa nemed ar gwad gouest d'her gwalc'hi ha setu perak ez eus bet eur c'halvar ha war ar c'halvar-se eur groaz ha war ar groaz-se eun den ha ne gouezas e pe-c'hed ebet biskoaz hag a varvas evit lemmel diwar galon e vreudeur samm pounner ha saotr mezus ar pe-c'hed.

Derc'hent sul Bleuniou

D'ar gwener a-raok sul Bleuniou, Hor Zalver Jezuz-Krist a gemeras penn hent Jerusalem hag a reas e ziskenn e Bethani, e ti Lazar hag e ziou c'hoar Martha ha Mari: eno eo' h en em gave etouez tud hag her c'hare. Antronoz e voe pedet da vont da goania gand e zis-

kibien da di Zimon al Lor, eun amezog da Lazar. Epad ar pred-se, Mari-Madalen, distroet gant Hor Zalver, diwar hent ar pec'hed, tri bloaz a oa, a skuilhas eur podad louzou c'houez vat eus ar re gera, war e benn, hag an diveradennou diveza, war e dreid, a zec'has, goudeze, gant he fennad bleo kaer. Judas a lavare: « Perak koll eul louzou evelse hag a vije bet gellet gwerza tri c'hant diner ha rei e briz d'ar beorien? » (1)

Jezuz a respontas: « Perak kaout abeg er vaouez-se? Hano a vezo eus ar pezh he deus graet evidoun betek penno pella ar bed. »

Sul Bleuniou

D'ar Sul Bleuniou, Hor Zalver a giteas Bethani, wardro krelzteiz evit pignat da Jerusalem; eur bern tud o klevet an nevezenti a yeas d'e heul.

E Bethphage, o niver a greskas c'hoaz hag e ledent dilhad war an hent ma tremene hag e tistagent skourrou diouz ar gwez palmez a hejent, er vann, en eur youc'hal: « Ra vezo benniget an hini a deu en hano an Aotrou, ra vezo benniget Roue Israël! »

Tud Jerusalem o klevet edo o tont d'ar gouellou an hini en devoa nevez laket Lazar da zevel eus ar bez, m'edo ennan pevar dervez a oa, a deuas d'e ziambroug. Hor Zalver, azezet war gein eun azen, a bignas neuze e ker, e kreiz al levenez hag ar meuleudiou; e enebourien a gounnare o welet an enoriou a veze graet d'ezan hag e lavarent: « Lakit ho tiskibien da rei peoc'h! » Ha Jezuz a lavaras: « Ma chomont sioul, ar vein a youc'ho en o lec'h. »

O welet kêr, Hor Zalver a ouelas warni: « O! ma ouesfes, en dervez-man, an diveza a roer d'it, piou a c'hell rei d'it ar peoc'h, met ne vezi ket evit her gouzout! Ha setu perak e teuio da enebourien a ziskaro da diez ha da vugale ha ne jomo ket ac'hanout eur maen war eur maen dre ma n'eo ket bet mat d'it anaout an amzer ma teuas Doue d'az gwelet. »

(1) Sant Mark XIV.

Diouz ar pardaez, Hor Zalver a zistroas da Vethani da dremen an noz.

Lun Bleuniou

Hor Zalver distro da Jerusalem a bignas d'an Templ; kaout a eure eno gwerzerien gand o zaoliou hag o marc'hadourez; kemeret a eure kerdin hag e reas ganto eur skourjez hag o skel warno ganti e lavare: « Daoust ha n'eo ket skrivet, va zi a zo eun ti a bedenn evid an holl boblou hag ho peus graet anezan eun toull laeron! »

Hor Zalver a gelennas ar bobl ar rest eus an deiz ha diouz an noz e tistroas da Vethani.

Meurz Bleuniou

D'ar meurz, Hor Mestr a roas adarre da anaout e gelennadurez en dro d'ezan; e enebourien, rannet e diou gostezenn, kostezenn an Herodianed, da lavaret eo ar re a c'houzanve ar Romaned hag hini ar Pharizianed, ar re n'oant ket evid o gouzanv, a c'houlennas outan: Ha mat eo, pe ne d'eo, paea ar gwir da Gesar?

— : Roit da Gesar, eme Jezuz, ar pezh a zo da Gesar ha da Zoue ar pezh a zo da Zoue!

— : Mestr, eme eun all; eur pharizian, pehini eo kenta gourc'hemenn al Lezenn?

Hag ar Mestr a respontas :

— : Karet a ri an Aotrou da Zoue, eus da holl galon, eus da holl ene, eus da holl spered hag eus da holl nerz; setu ar c'henta hag ar brasa gourc'hemenn a zo el Lezenn hag an eil a zo henvel outan : karet a ri da nesa, evelout da unan.

Merc'her Bleuniou

Hor Zalver a sko war e enebourien gant komzou hag a strak evel ar gurun hag a zev, evel an tan:

— Malloz d'eoc'h, Doktored ha Pharizianed, tud chouchet z'ac'hanoc'h, a brenn ouz an dud rouantelez Doue; ne 'z it ket ebarz ha miret a rit zoken ouz ar re o deus c'hoant da vont enni.

— : Malloz d'eoc'h, Doktored ha Pharizianed, tud chouchet z'ac'hanoc'h, a gemer digarez eus ho peden-

nou hir evit debri danvez an intanvezed; nemet strisoc'h a-ze e vezo ho parnedigez!

— : Malloz d'eoc'h, Doktored ha Pharizianed, tud chouchet z'ac'hanoc'h, a red an douar hag ar mor evid ober eun diskib nevez, ha p'ho peus her c'havet e riti anezan eur mab an ifern diou wech gwasoc'h egedoc'h!

— : Malloz d'eoc'h, Doktored ha Pharizianed, tud chouchet z'ac'hanoc'h, a bae an deog diwar ar ment hag al louzeier all hag a lez a-gostez traou brasa al lezenn, ar justis, an drugarez hag al lealded.

— : Malloz d'eoc'h, Doktored ha Pharizianed, tud chouchet z'ac'hanoc'h, a gempenn diavaez ar bladenn hag en ho tiabarz n'eus nemet laeroni ha loustoni.

— : Malloz d'eoc'h, Doktored ha Pharizianed, tud chouchet z'ac'hanoc'h, henvela ma 'z oc'h ouz netra eo ouz beziou gwennet, kaer en diavaez ha n'eus nemet breinadurez en ho tiabarz!

— : Malloz d'eoc'h, Doktored ha Pharizianed, tud chouchet z'ac'hanoc'h, a zav beziou kaer d'ar brofeted, lazet gant ho tadou; penaoz, a gav d'eoc'h, e c'helloc'h en em viret da veza barnet da vont d'an ifern?

Er pardaez-se Judas a yeas da gaout prised ar veleien hag a lavaras d'ezo:

— Petra rooc'h d'in ha me hen gwerzo d'eoc'h?

Kinniget e voe d'ezan tregont pezh arc'hant; kaout a eure en devoa bet tra a-walc'h!

Diouz an noz, p'edo o tizrei da Vethani gand e ziskibien, Jezuz a lavare d'ezo:

— Abenn daou zervez aman ema Pask, ha Mab an den a vezo gwerzet evit beza staget ouz ar groaz.

Ar Yaou Gamblid

D'ar yaou Jezuz ne deuas da Jerusalem, nemed evit debri Oan Pask hag e goan ziveza, gand e ebestel.

A-raok staga gand ar pred e vennas gwalc'hi treid e dud ha rei d'ezo eur gentel:

— Ar brasa ac'hanoc'h, emezan, a en em c'hray ar bihana hag an hini a c'hourc'hemenn a vezo servicher ar re all!

Epad ar pred, Jezuz evit lakat Judas da ober buanoc'h a-ze e daol fall a zisklerias:

— E gwirionez, e gwirionez, pa lavaran d'eoc'h, unan ac'hanoc'h am gwerzo. Mab an den a dremeno, evel m'eo bet skrivet, diwar e benn, met malloz d'an hini her gwerzo; gwelloc'h e vije bet d'ezan ma ne vije ket bet ganet biskoaz!

— : Petra, eme Judas o sevel, ac'hanoun-me eo e komzit, evelse, Mestr?

— : Ac'hanout-te, dres; te eo!

Judas, strafuilhet a yeas er maez; noz-du oa.

Raktal goude koan oan Pask, Hor Zalver a dapas bara, her bennigas hag her rannas etre an unnek:

— Kemerit ha debrit, emezan, an dra-man eo va c'horf, luriet ha bruzunet evidoc'h!

War eur c'halur leun a win e lavaras:

— Kemerit hag evit holl rak an dra-man eo gwad an emgleo nevez, skuilhet evit pec'hejou eleiz! Grit an dra-man e koun ac'hanoun.

Dre ar c'homzou-ze Jezuz-Krist en devoa savet sakramant an Urz ha sakramant an Aoter, testeni brasa karantez Doue evid an dud.

Dek eur bennak e c'helle beza pa zavas ar Mestr diouz taol. Diskenn a eure traonienn Kedron hag ac'hano e pignas Menez an Olivez; war hent Bethani edo, met, Jezuz ne dlee ket dizrei ken da di e vignoned; mont a eure en eul liorz hag eno endra ma kouske e Ebestel, ec'h en em daolas da bedi dirak e Dad hag e c'hilac'har a oa ker bras ma tivere dioutan eur c'houezenn a wad:

— O! va Zad, mar gellit, pellañ ar c'halur-se diouzin; koulskoude, ra zigouezo pep tra hervez hoc'h youl ha nann hervez va hini!

Gwener ar Groaz

E liorz Jetsemani eo e voe tapet Jezuz; d'her rei da anaout d'e enebourien, Judas en devoa poket d'ezan hag e voe stlejet eus an eil lez-varn d'eben, eus a di' Hananus da di Gaïphas, eus a lez ar gouarner Pilat da lez ar roue Herodez ha daoust ma ne gaved netra da

damall d'ezan e voe, war goulenn ar bobl, sanket penna-dou enni gant prinsed ar veleien, kondaonet gant Pons-Pilat d'ar maro.

Kreisteiz e c'helle beza pa voe staget ouz ar groaz, war menez Kalvar e kreiz etre daou laer; teir eur goude, diwasket gantan ar poaniou heugusa, e lavaras e c'her diveza: « Peurc'hraet eo pep tra ! » hag o veza soublet e benn e tremenas.

Kerkent an douar a grenas; pallenn bras an templ a zaou-hanteras; eun denvalijenn euzus a c'holoas an douar hag a reas d'ezan kemeret eur vantell zu da ober kanv d'hor Zalver pa ne venne ket an dud hen ober!

O welet an traou estlammus a c'hoarveze, an ofiser a oa e penn soudarded Rom, war ar menez, a youc'has: « An den-se sur a-walc'h, a oa didamall ! » hag e zoudarded, ker sebezet hag hen a hopas gantan: « An den-se a oa, e gwirionez, Mab Doue!

Kristenien, e-harz troad ar groaz bet savet, e kreiz etre diou all, breman ez eus 1.900 vloaz, daoulinomp eur pennad da ziskenn ennomp hon-unan.

Klaskomp Doue, evel ma lavar Isaias, keit ha ma c'heller e gaout hag en em erbedomp outan keit ha ma 'z eo tost d'eomp !

Evit hor pec'hejou eo en deus diwasket, war ar menez, ar poaniou skrijus en deus diwasket; unanomp eta hor poaniou gand e re rak p'o gouzanver, a galon vat, e lakont an den war hent ar baradoz.

Anzavomp hor pec'hejou; troet eo an Aotrou Doue d'o ankounac'haat p'o anzaver; war an douar-man n'eus nemet daou rumm dud: ar zent hag a gred ez int pe-c'herien hag ar bec'herien hag a gred ez int sent; bezomp eus ar re a gred ez int pe-c'herien ha gwalc'homp hor pec'hejou e gwad Oan Pask, e lez-varn ar binijenn, ouz o anzav d'eur beleg, evel m'emaïnt emaïnt, hep lorc'h hag hep mez, ha neuze « trubuilh ebet ne vezo gouest da ober gaou ouzomp pa ne vezo fallagriez ebet ken o kaout an trec'h en hor c'haloni »

Y. V. PERROT.

Ar gouelvan war gorf an Aotrou Doue

(Diwar eun daolen graet e Padoua gant Giotto wardro ar bloaz 1305).

KLEMMOU AN AOTROU DOUE

Me 'm eus roet d'it gwalenn ar rouaned ha te peus laket war va fenn eur gurunenn spenn.

O va fobl

Me 'm eus laket va holl galloud d'az tibrada a-zioc'h an holl ha te peus va laket da istribilha ouz post-kroug ar groaz.

AR BASION

disklaeriet gant hon Tadou koz

P'eo gwir e tigouez er bloaz-man an 1900^{vet} bloavez aboe m'eo bet c'hoarvezet estlammusa burzud a zo bet gwelet biskoaz, war an douar : — maro Mab Doue, war ar groaz, evit gwalc'hi en e wad holl bec'hejou an dud, — greomp eur zell da welet petra a zo bet graet e Breiz-Izel evit disklaeria Pasion an Aotrou Krist, aboe m'eo diskennet enni ar velelen genta a zigasas daveti Iwerzon ha Breiz-Veur.

Hor Zent koz, Paol, Gwenole, Ronan, Goulc'hen, Kaourintin, Tudi, Tugdual hag eleiz a re all a ouie an tu da zisklaeria ar Basion dirak hon tud koz gant komzou ker birvidik ma c'houezent tan karantez Doue e kalon ar re o c'hleve.

I. - Ar c'hroaziou

Adalek ar c'houec'hvet kantvet e stagjod da zavel iliz-zou ha kroaziou e Breiz-Izel; an ilizou hag ar c'hroaziou kenta a oa e koad; breinet int pell a zo; en hanter 'n hent etre Lesneven ha Plougerne e kaver eur groaz hag a hanver atao ar **GROAZ PRENN** daoust m'ema e mein, ar pezh a verk e oa eno, gwechall, eur groaz koad rak prenn ha koad a zo daou c'her brezonek hag a dalv da henvel an hevelep tra.

Kosa kroaz, marteze, a zo bet savet e Breiz oa an hini a oa gwechall, e Montroilez, e traon hent ar Feunteunioù; savet e oa bet eno, war a lavared, gant Drennalus, diskib Joseph Arimathi, pa deuas, e bloaveziou diveza ar c'henta kantved, da brezeg ar feiz d'an Arvoriz; en he sav edo c'hoaz, breman ez eus seiz ugent vloaz; an Dispac'h, dre gasoni ouz an Aotrou Doue, hen diskaras.

A drugarez Doue, e chom c'hoaz, evelato, en hor c'hroaz-hentchou, ha dreist holl e Leon, eleiz a groa-

1, 2, 4, 5, 6, — Kroaziou Kistreberz (Questembert). 3. — Kroaz Plourivo. 7. — Kroaz Poull-ar-Gilly, e Tremaeuzan. 8. — Kroaz ar Vourc'h Nevez, e Gwipavas. 9. — Kroaz ar C'here, e Plouider. 10. — Kroaz an Treiz, e Plougastell. 11. — Kroaz Lanorven, e Plabennec.

ziou berr, kizellet heb ijin, e mein pe e sklent, hag a zo eno o venniga ar vro, ouspenn mli bloaz a zo. E Kris-treberz (Questembert) e Bro-Wened, e kaver kroaziou, benviou-brezel skeudennaouet warno, hag a verk e voe trec'het ar Normaned, dre eno, gand ar Roue Alan Veur, er bloaz 888.

E eskopti Treger, e lanneier Plourivo ha Lanc'haro e kaver kroaziou all savet goude ma oa bet trec'het an Normaned eno ivez gand Alan-Varvek, mab bihan Alan-Veur, er bloaz 936.

E Lok-Maria Plouzane, e kaver Kroaz an Norman ; war aochou Plougerne hag e kichen Goulo'hen, ez eus kroaziou dem-henvel euz re Blourivo pe Gistreberz, hag a verk e voe trec'het eno gouezidi an hanter-noz; manati Lokrist-an-lzelled a voe savet ivez en enor d'ar groaz, evit trugarekaat an Aotrou Doue da veza roet an trec'h d'ar Vretoned, war o enebourien kriz.

Leor diellou Landevenneg, (1) skrivet wardro ar bloaz 1040, hag a virer atao e Kemper, a zo skeudennaouet ennan Hor Zalver e kroaz, sant Yann hag ar Werc'hez a-bep tu d'ezan; an daolenn-se, hag e kavoe'h eur skeudenn anezi aman, a zo unan eus al labouriou-spered kenta graet e Breiz goude ma oad deuet a-benn da beurdrec'hi an Normaned.

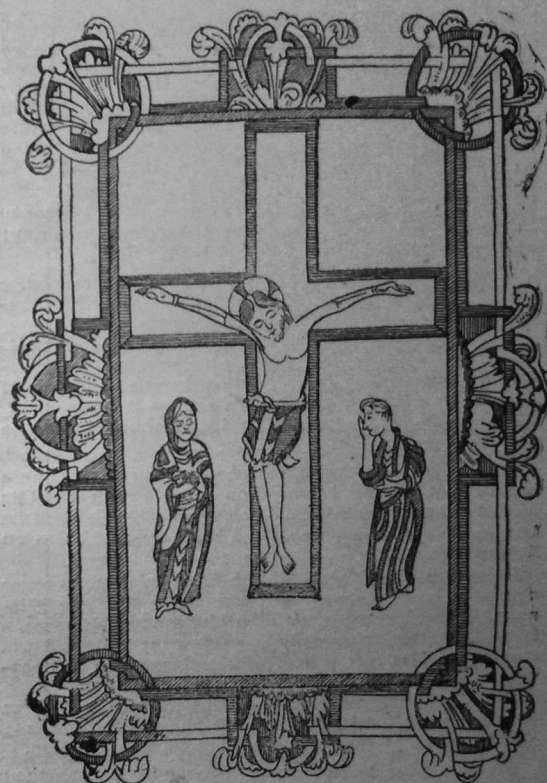
Kroaz an Daouzek Abostol, e kreiz etre an Hospital-Kamfroud ha Logonna-Daoulas, a die beza bet savet ivez en amzer-se.

II - Ar C'halvariou

Eus an XII^{vet} XIII^{vet} ha XIV^{vet} kantved ne die ket beza nemeur a groaziou deuet betek ennomp; adalek ar XV^{vet} kantved avat, e voe gwelet kroaziou nevez o sevel eus an douar, stank ha stank, kouls lavaret e kement kroaz-hent a oa e Breiz-lzel, ha n'eus bro ebet var an douar hag e vefe bet enoret enni, evelse, an Aotrou Doue kement hag en hon hini.

Ar groaz ne voe ket lezet he-unan; en he c'hichen e

(1) Le cartulaire de Landevenneg.

Krist leor diellou Landevenneg
Christ du Cartulaire de Landevenneg

kaved sant Yann, ar Werc'hez, ar mero'hed santel, ar zent karet ar muia er barrez; dont a rejod zoken gand an amzer, da voda, tro-war-dro da sichenn ar groaz, skeudennou mein hag a verke buhez Hor Zalver penna-da-benn; ar c'halvarioù-se a zisklaerie d'ar gristenien pegement a boan en devoa gouzanvet Mab Doue evid o frena hag a lake eur gwir geuz d'o fec'hejou da ziouan en o c'halon; taolennou kaera an Testamant koz a welled kizellet e porchedou an ilizou evel e Gwimiliau, e Landivisiau, e Bodilis ha Penc'hrañn ha taolennou kaera an Testamant nevez a veze war ar c'halvarioù; an taolennou-se an holl a ouie o lenn!

C'houec'h kalvar kaera Breiz-Izel eo re Dronoen, e sant Yann Drolimon, Plougouven, Gwimiliau, Plougastel-Daoulas, Sant-Thégonneg ha Pleyben.

Taolennou ar Basion eo ar re niverusa a gaver kizellet warno; e Gwimiliau, war 25 taolenn, 6 a zo diwarbenn bugaleach Hor Zalver, 1 diwarbenn e vadiziant, 17 diwarbenn e Basion hag 1 diwarbenn e Rezurreksion.

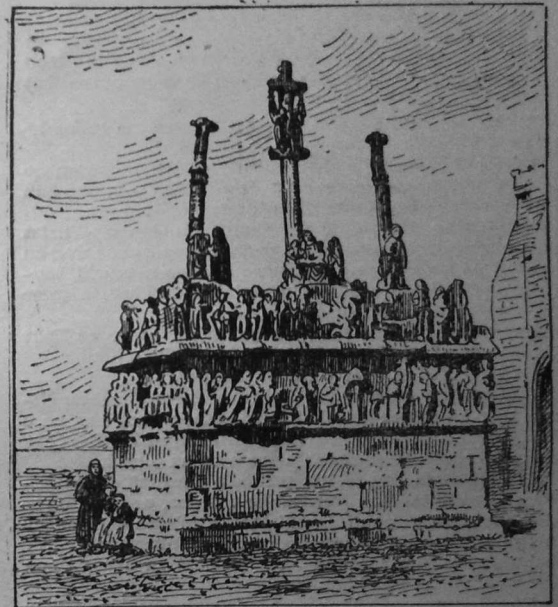
An nao daolenn a gaver e Sant Thegonneg a zo o nao diwarbenn ar Basion.

War ar c'halvarioù bras-se ha n'o deus ket o far e bro all ebet, e kaver kroazioù an daou laer, tu ha tu da hini Hor Zalver, soudarded war varc'h, pharizianed ha Lonjin, en e zourn, ar goaf ma toullas ganti kalon an Aotrou Doue.

Kalvarioù all disteroc'hik, ha kaer, evelato, a gaver c'hoaz, niverus, evel e Sant Wenneg, e Brieg; e Killinnenn, e Landrevarezeg, gand o sichennou tric'horn; e Itron Varia ar Feunteuniou, e Gouezeg; e Itron Varia Gonfort, o Meilars; e Itron Varia Gergoat, e Kemeneven; e Kleden-Poher; e Braspart; e Guengat.

Eleiz, evel e Kervreudeur, e Sant Hernin, a die beza bet kaer mat; hanter gouezet int hag o skeudennou a zo bet torret pe laeret, evel e Sant Vaodez, e Edern.

Ar c'hiz kaer da zevel kroazioù war lez an hentoù a zo deuet betek ennomp; an Aotrou Rolland de Neufville; eskob Leon, epad bloaz hag hanter kant, 1562-1613, a lakeas sevel tri mil kroaz en e eskopti; war darn anezo e kaver skouejou tudchentil ha war darn all ha-

Kalvar Trofen e Sant Yann Trolimon

nolou ar goueriaded, ozac'h ha gwreg, o deus laket o sevel, evel ar c'halvar gand aoter a gaver e Gorre-Bloue e Plouescat.

III. - Ar gwer-a-liou

Ar gwer a liou a voe implijet ivez a-bred da zisklaeria taolennou ar Basion ha d'o sanka er pennou kaleta; ar gwer a liou, a leverer, en eun iliz, eo gwella leorj eferenn a oufed lakaat etre daouarn ar re ne ouzont ket lenn!

An taolennou bet treset warno alïesa eo taolennou ar Basion.

War 112 prenestr e chom gwer a liou koz warno c'hoaz, en eskopti Kemper ha Leon, pe en o fez pe eun tamm torret, (hep konta 37 prenestr iliz-veur Kemper), taolennou ar Basion, pe da vihana, taolenn ar C'hrist stag ouz ar groaz, a gaver 42 wech, da lavaret eo war an hanter, pe dost, eus ar prenestrou; alïes a-walc'h, taolenn ar C'hrist e kroaz, a veze laket da skedi e gwer ar prenestr a veze a-dre kein an aoter vras.

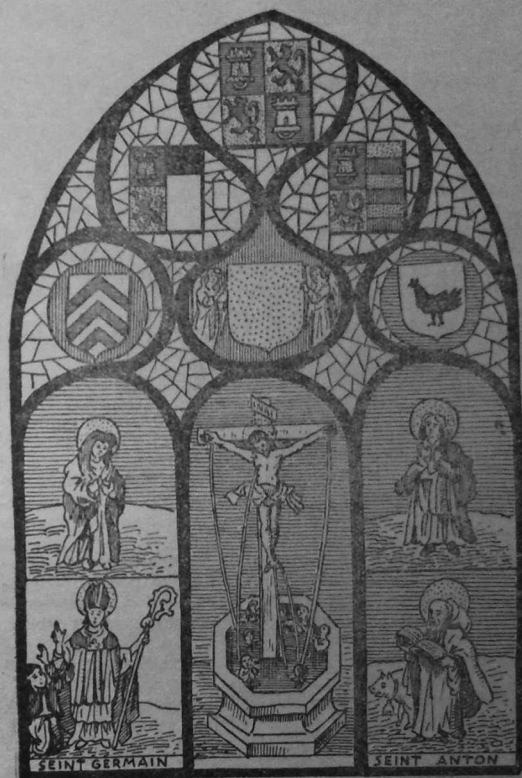
Kaera gwer a liou evelse a gaver c'hoaz eo re Zant Vaze Kemper, ar Roc'h, ha Pleyben ha Gwimiliau.

Re Langolen a virer e mirdi Kemper.

E Bro-Leon n'ous ket kals ken a wer a liou koz; ilizou kaer an amzer gwechall a zo bet diskaret hag, en e lec'h, ez eus bet savet re vrasoc'h ha n'eo ket bet roet d'ezo ar vraventez o devoa ar re a oa en o raok.

E Plouedern hag e iliz menec'h Karmel e Kastell-Paol e kaved taolenn Hor Zalver e kroaz, ar gwad o redek eus e bemp gouli en eul laouer m'ema enni eneou ar purgator o neunv, d'en em walc'hi, abarz mont d'ar baradoz. Ne gaver, e nep lec'h all ebet en eskopti eun daolenn henvel ouz hounnez.

En eur werenn a liou a oa en unan eus prenestrou iliz-veur Kastell-Paol hag a zo torret pell a zo, e welfed ar pelikan, a-uz ar groaz, o vaga e laboused bihan gand ar gwad a zunont eus e galon; an daolenn-se ivez ne vez ket gwelc't kals; n'em eus he c'havet nemed war eur groaz a gaver e chapel sant Sebastian e maner Kerloaser, e parrez Lanneanou.

Gwer a liou prenestr bras iliz Plouedern gwechall

IV. - Beziou Hor Zalver hag an I. V. a Druéz.

Dirak ar gador-brezeg, e kaver, en darn vrasa eus an ilizou, eur groaz vras, evit ma c'hello daoulagad ar beleg a zo er gador koueza alies war ar C'hrisť a zo stag outi, ha ma teuo, dre ar gwel-se da gomz gant muioc'h a nerz, d'ar gristenien a vezo ouz e zelaou, eus ar garantez divent en deus bet an Aotrou Doue evid an dud.

Kroaziou a zo hag a zo truezus da welet; e Treger, e leverer: trist, evel Doue Pleuveur!

A-dre an aoteriou e weler, e meur a lec'h, taolennou kaer hag ez eo disklaeriet enno ar Basion, evel e Goulc'hen, e Roscoff, e Lambaol-Wimiliau, e Sant Jalm Bannalec, e Kleden-Poher, e chapel Itron-Varia ar Joa hag e Chapel-Krist, e Guimaec, e Loc-Melar-Sizun, e Gwi-kourvest hag e Berven.

E Sant Servez peder gostezenn sichenn ar groaz a zo kizellet warno Hor Zalver skourjezet, kurunet a spern, o tougen e groaz hag o sevel eus e vez leun a vuhez.

Taolennou ar Basion a gaver ivez kizellet, en dero, war speurinier ar c'heur, e Lambader, e Plouvorn e Sant Herbod, e Plounevez ar Faou hag e Berven, e Gwitevede; aelez, hag a zoug binviachou ar Basion a weler o tifoupa eus mogerliou chapel maner Keryann, e Sant Noug.

Arabad eo d'eomp ankounac'haat, ken nebeud, ar beziou kaer a zo bet savel d'hor Zalver, e iliz-veur Kemper, e Koadry, e Skaer, e Sant-Thegonneg, e Lambaol-Wimiliau, hag e Plougerne. Ar c'haera anezo, m'oarvat, eo hini Sant Thegonneg.

E Ploeven hag e Treffaouenan, e weler taolennou eus ar Basion livet war mogerliou ar c'heur.

Skeudennou an Itron Varia a Druéz a gaver stank ivez en ilizou ha war ar c'halvariou, e maen pe e koad, evel e Penc'hran, e Bodilis, e Lambaol-Wimiliau, e Landerne, e Lokronan, er Forest-Fouesnant, e Kilinenn, e Plonevez-Portzay hag all.

A-wechou e kaver Hor Zalver e-unan, e porched an

ilizou, gwisket gand eur zae hir, hep gwri hag hep gouriz, evel e Gwimiliau, e Lambaol, e Landivisiau, e Bodilis, e Braspart hag e Pleyben, pe a istribilh ouz ar groaz, eur zae hir en dro d'ezan hag eur gururdenñ a roue war e benn, e dreid noaz harpet war boul ar bed: tri Grist evelse a gaver e Plouegat-Moysan, Lok-Maria-Gemper hag e Santez Anna Lambaol Wimiliau.

V. - G'hoarierien ar Basion

Ouspenn ar c'hroaziou mein hag ar gwer a liou hag a zisklaerie heb ehan Paslon Hor Zalver Jezuz-Krist, e kaved e Breiz tud, a beb oad; hag a lake ar pez o devoa a ijin, en o spered, hag a garantez, en o c'halon, evit disklaeria war leurenn ar c'hoariva maro estlammus Mab Doue d'o c'henvroiz a jome eurlou hag eurlou d'o selaou heb en em skuiza.

En holl broiou kristen, adalek an XIII^{vet} kantved edo, ar c'hiz da c'hoari ar Basion da c'houeliou brasa ar bloaz; Breiz a reas, war ar poent-se ivez, gwella ma c'hellas evid enori an Aotrou Doue.

Unan eus al leoriou kenta a zo bel moulet eo c'hoariadenn ar Basion, embannet e Paris, er bloaz 1530, gand eur mouler leonad, Eozen Gillevere, ginidik, sur a-walc'h, eus a Winevez Lokrist hag a oa e stal, — stal ar Groaz-Zu he hano, — e Paris, e kichen ar Pont Bihan, e straed ar « Bûcherie », pe an emgann, ar pez a ziskouez pegement a vrud en devoa ar Basion-se e Breiz-Izel. Eozen Gillevere o voula al leor-se n'eo ket gounit arc'hant eo a glaske, met kentoc'h startaat ar feiz e kalon e genvroiz, evel m'hen diskouez gwerziou diveza e leor :

Aman ez achief an lefr man
Meurbet devot da peb unan
Da lenn dan re a Goelet Breiz
Eguyt chom fermoch en ho feiz.

Kant vloaz goude, Tanguy Gueguen, eur beleg ginidik eus a Gastell-Paol, hag a oa chapalan hag ograouer

Ittron Varia ar Vur e Montroulez, a advoulas pezh-c'hoari ar Basion e ti George Allienne, eun norman, a oa neuze mouler, er gêr-se, ar pezh a ziskouez e veze disklaeriet alies, c'hoaz, en amzer-se.

Diwar an daou levr-se eo e tennas, an A. Kervarker, ar bloaz 1866 e « grand mystère de Jésus » levr talvoudus evid ar re a venn studia istor ar c'hoariva brezonek. C'hoant kosaat ar pezh-c'hoari, re en holl, en deus bet, evelato, p'en deus skrivet e ranke beza bet c'hoariet evid ar wech kenta, e iliz-veur Kastell-Paol, ar bloaz 1365, dirak Yann Vontfort, nevez gounezet e rouantelezh gantan war e enebour touet Charles ar Bleiz.

Ar pezh-c'hoari-se a zo skrivet e gwerziou hag o deus 5, 8 pe 10 syllabenn gant rimou diavaez ha rimou diabarz.

A-raok pep diviz eun test a deu da rei d'an dud an diverra eus ar pezh emañ o vont da c'hoari.

Goude ar Basion e veze c'hoariet Rezureksion Hor Zalver ha disklaeriet penaos e voe kastizet Pons-Pilat hag ar Yuzevien goude o zorfed.

An A. Kervarker a glaz evelhen divizou ar Basion :

Neb a c'hoari ar Basion
Pe he diskan a wir galon,
En deus tri c'hant dervez pardon

Neb n'he c'hoari hag he selaou
En deus lod eus an dellidaou (1)
A c'hounez ar breurieziaou.

An Tad Maner er XVII^{vet} kantved da gloza ar misio-nou a roe er parrezioù a lakae ober eur prosesion vras hag e veze gwelet enni Hor Zalver o pignat gand e groaz da vonez Kalvar; eur beleg eo a veze oc'h ober Hor Zalver; pa welet Kaïphas, Herodez, Pons-Pilat ha Judas o tremen, e veze youc'het warno.

Betek ar bloaz 1850 e veze c'hoariet c'hoaz ar Basion e Montroulez hag e kostezioù Lanhuon.

Siouaz! strolladoù c'hoarierien ar Basion a zo koue-

(1) Dellidaou = meritaou.

zet; daoust ha ne vije ket mat kemeret tro eus bloavezh santel ar Jubile evid o adsevel da zisklaeria d'an holl ar burzudou bras a dremenas e Jerusalem breman ez eus 1900 vloaz?

Na pet chapel-Krist ha na pet kroaz ne welomp-ni ket a-stok o c'horf a-uz hon aochou, a-hed hon hentchoù hag e kern hor menezioù ha ne vije ket mat adsevel ar pezh a zo da adsevel ha nevezi ar pezh a zo da nevezi evit ma ne c'hello den ebet lavaret emañ ar Feiz e Breiz o vont war ziskar?

Da vihana, gand ar gouelioù Pask a zeu kouezomp d'an daoulin dirak ar groaz deuet da veza an tron ma wel Hor Zalver Jezuz-Krist diwarnan ar rouantelezh en deus e Dad roet d'ezan hag a ya eus an eil penn d'egile d'ar bed-man.

Trugarekeomp hon tud koz da veza karet an Aotrou Doue evel m'o deus graet ha da veza klasket hol lakaat, war o lerc'h, d'e anaout, d'e garet ha d'e zervicha evel-do; ra gendalc'hint da bed e barr ar baradoz, ma chomo ar feiz diouanet diwar gomzou ha gwad merzer meur ar Golgotha gwresus ha skedus atao e Breiz.

G. P.

Ar merc'hed santel o vont d'ar bez
da c'houlou-deiz ar zul Fask.

Alleluia ar Zul-Fask

*Surtegit, non est hic. Mark XVI.
Savet eo a varo da veo; n'ema mui
er bez.*

Va Breudeur ha va c'hoarezed kristen.

Ar bez eo penn beach an den; eno ema termen e c'hloar, e c'halloud, e blijadureziou hag e follenteziou war an douar-man. Eur wech m'eo astennet dindan ar maen a zigas sonj eus e hano hag eus e oad, n'eus mui nemed eur ger da lavaret: « Doue hepken a zo bras; Doue hepken a zo galloudus! »

Hag abalamour ma' z eo an Doue holl c'halloudek, ar maen n'en deus ket gellet delc'her Jezuz dindannan; ar maro n'en deus ket gellet e drec'hi. Nann! deuet eo Salver ar bed eus ar bez daoust d'ar ziell laket war ar maen ha daoust d'ar gwardou karget d'e ziouall; oc'h en em ziframma eus a-dre divrec'h ar maro eo en deus diskouezet e nerz hag e c'halloud: « Ha breman, maro, a c'houlenn sant Paol, e pelec'h ema da viktor? Mors,

ubi est victoria tua ? » Trec'het out ; renta ' rankes d'ar vuhez an hini az poa diskaret ha prizoniet! Rak savet eo Jezuz eus a varo da veo; n'ema mui er bez; surtegit, non est hic: savet eo ac'han; n'ema mui aman.

Gwelomp eta da genta, ha gwir eo ez eo resusitet Hor Zalver ? ha mar deo resusitet, pe seurt kentelioù tenna eus e rezurreksion.

I. — Ha gwir eo ez eo resusitet hor Zalver?

Selaout, eur pennad, me ho ped, komzou an Avel, komzou leun a wirionez ha ne c'hell ket eur c'hristen o diskredi: Daou zervez a oa m'edo korf Jezuz er bez; met, d'an trede deiz, kerkent ha goulou-deiz, abred-abred, an douar a grenas hag Hor Zalver a zavas eus ar bez, leun a vuhez. Eun ael a oa diskennet eus an nenv da lemmel ar maen a oa bet laket da stanka ar bez, ha goudeze e oa azezet warnan gwenn evel an erc'h ha skedus evel an heol ; ar gwardou spontet ha strafilhet holl gand ar pezh a dremene a gouezas a-stok o c'horf d'an douar evel tud hanter-varo gand o enkreuz ha goudeze e tec'hjont kuit kenta ma c'helljont.

Koulskoude Mari Madalen, Mari Mamm Jalm ha Salomé a deuas ivez en deiz-se d'ar bez, kerkent ha sav-heol, evit skuilh louzou c'houez vat war gorf Hor-Zalver.

Hag i a lavare etrezo, en eur zont gand an hent : « Piou a zavo d'eomp ar maen a zo o stanka war ar bez? »

Hogen pa errujont e weljont ar maen lammet eus e bias hag ar bez goulo. O welet kement-se, Mari Madalen a yeas dioc'htu en dro da gas ar c'helou d'an ebestet ; ar gwragez all a jomas eno ; met, o veza remerket an ael, e kemerjont kement a aoun ma ne gredent ket sevel o daoulagad dioc'h an douar. Hag an ael a lavaras d'ezo: « N'ho pezet aoun ebet; me 'oar e klas-kit Jezuz Nazareth, met perak klask etouez ar re varo an hini a zo leun a vuhez? Savet eo a varo da veo n'ema mui aman ; setu al lec'h m'eo bet laket e gorf ! »

Kelou burzudus meurbed. Broiou ar Sav-Heol o deus e glevet hag e gaset betek broiou ar C'huz-Heol. Hag

epad triwec'h kant vloaz ar gristenien o deus kredet ar c'helou-se deuet d'ezo gand an Ebestel.

1) — Daoust ha ne oa ket faziet an Ebestel?

Nann ; p'eo gwir Jezuz goude m'oa savet a varo da veo, en em ziskouezas, n'eo ket hepken da unan, met da eleiz eus e ziskibien. En em ziskouez a reas da Vari Vadalen, deuet evid an eil gwech da glask e gorf sakr, hag ankeniet bras abalamour ma n'her c'have mui el lec'h m'oa bet laket ; da zant Per en devoa e nac'het, vit lavaret d'ezan en devoa bet e bardon ; en em ziskouez a reas d'an daou ziskib a oa o vont da Emmaüs ; d'an unnek abostol, bodet en eur zal ; en em ziskouez a reas nann e tenvalijenn an noz, pa gemer eun den aounik eur skeud evid eur c'horf, met, e kreiz an deiz hag e meur a lec'h ; el liorz m'edo bet toullet e vez ; war an hent bras a gas da vourc'h Emmaüs ; e kêr Jerusalem ; war ribl lenn Jenezareth hag, er fin, war menez Olivez ; ac'hano e tlee kimiada diouz e ebestel ha pignat en nenv. N'eo ket eur wech, met, meur a wech e voe gwelet gand e ziskibien : kaozeal ha debri a reas ganto epad an daou ugent dervéz ma chomas war an douar goude e rezurreksion. N'oa ket posubl eta nac'h ar burzud ! Evelato sant Thomas a voe diskredik ; n'edo ket gand an ebestel all pa oa bet en em ziskouezet Hor Zalver d'ezo ; n'en deus ket gwelet e Vestr gand e zaoulagad e-unan ; ne gred ket e vignoned ; ne gredo ken n'en devoze gwelet.

Ne anavezit-hu ket tud hag a lavar ar memez komzou hag a ra da Zoue ar memez dismegans : « Ni a zo red d'eomp gwelet a-raok kredi ! » Mat, setu Jezuz, eiztez goude, oc'h en em ziskouez adarre etouez e ziskibien ; mont a ra, war eun, da gaout an abostol diskredik, hag e lavar d'ezan, hep rebech c'houero : « C'houi, Thomas, ne gredit ket oun savet a varo da veo ; sellit ouz va daouarn hag ouz va zreid ha lakit ho piz e gouli va c'hortez ; ha me eo ? »

Hag an abostol, ar garantez en e galon, an daelou en e zaoulagad, en em strink da dreid Hor Zalver, en eur lavaret : « Va Mestr ha va Doue ! » Savit en ho

sav, abostol, selaouit komzou ho Mestr ; o selaouit ivez, tud ha ne fell ket d'eo'h kredi ar burzudou graet pell diouzoc'h : « Kredi ho peus graet, Thomas, eme Jezuz ; eurus ar re a gred, hep beza gwelet ! »

Sklaer eo eta : an ebestel o deus gwelet Jezuz ; n'int ket bet faziet o lavaret e oa savet eus a varo da veo !

2) — Ha n'o defe ket klasket fazia? Ken nebeud. Daoust hag eun dra bennak o douge da lavaret gevier ? Nann ; ar c'hontrol eo ; n'o devoa netra da esperout digant Doue, a gar ar wirionez hag en deus kas ouz ar gaou ; netra ivez da esperout digant an dud a deo o bourrevi hag o lakat d'ar maro ; netra da c'hortoz digant Jezuz-Krist p'eo gwir ne vije ket resusitet ; ha p'o divije bet an ebestel interest o prezeg Rezurreksion Hor Zalver, daoust ha ne vijent ket bet deuet da fallgaloni o sonjal er boan a vije o rei da gredi eun hevelep burzud. A-walc'h oa da unan diskulia ar gaou bag edont holl goapaet gand an dud ha kastizet gan't mistri ar vro.

Sklaer eo c'hoaz : an ebestel n'o deus ket klasket trompla.

3) — Hag ouspenn-se, n'o divije ket gellet hen ober. Rak, evit-se, e oa red d'ezo da genta laerez korf Jezuz ha goudeze rei da gredi e oa resusitet.

Met, penaoz o divije e laeret? Dre nerz? Tud ken aounik hag o devoa eun nebeud a-raok lezet Jezuz e-unan, a vije deuet, en eun taol, kalonek a-walc'h evid en em gemeret ouz eur vandenn soudarded ?

Dre bromesa ? Met, o klask gounit ar gwardou gand aour hag arc'hant e tiskouezent petra oant ha petra glaskent.

Lakomp e vijent deuet da laerez korf o mestr, met ha rei da gredi d'an dud e oa resusitet ?

— Sklaer eo c'hoaz : an ebestel n'o deus ket gellet trompla !

Ha neuze ? Neuze eo red anzae eo savet Jezuz a varo da veo'vel m'en devoa lavaret. Red eo hen anzae gand an ebestel a zo bet klevet etre daouarn ar vourrierien o lavaret : « Surrexit : resusitet eo ! » Red eo hen an-

zav gand ar verzerien, o deus, a vilierou, skuilhet o gwad kentoc'h eget nac'h ar wirionez-se !

Evidomp-ni, kristenien, a gred testou hag a ya d'ar maro 'vit renta testeni eus ar wirionez a zifennont ; ha setu perak e kanomp bep sul, en ofereñn-bred : Resurrexit tertia die : resusitet eo d'an trede dervez !

II. — Peseurt kelennadurez a ro deomp ar burzud-se

1. — Da genta, rezureksion Hor Zalver a ro d'eomp esperans vat da zevel eun deiz, hon-unan, eus a varo da veo. Jezuz a zo resusitet ; ni a resusito ive, rak n'eo ket evid atao e vezo kemmesket an dud vat gand an dud fall e tenvalijenn ar maro hag e breinadurez ar bez. Nann ! Eun deiz an holl gorfou maro a zavo hag a vezo unanet gand an eneou o devezo bet war an douar. Setu, war ar poent-ma, komzou an abostol Sant Paol da gristenien Korinth : « Eur myster am eus, emezan, da ziskleria d'eo'h : holl e savimp a varo da veo... Siouaz ! ne zavimp ket holl er c'hloar ! »

Ya ! eur myster eo vefe gellet kaout an nebeudig ludu a jom diouz pep korf, e vefe gellet o dastum hag ober ganto a-nevez ar memez korf, unanet gand ar memez ene. Evelkent kompren a reomp n'ema ket al labour-se dreist holl c'halloud Doue. P'eo gwir en deus gellet ober an den gant netra e c'hello hen resusita, aesoc'h c'hoaz gand an nebeudig a jom dioutan : « Petra eme zant Paol, den diskiant, ne weles ket an had a daoles en douar a vrein a-raok nevezi ? » Doue hag a ra ar burzud-se evid eur c'hreunenn, perak ha penaos n'her grafe ket evit korf an den ?

Ya ! kerkent ha m'o devezo an Aelez embannet urz Doue, gand o zrompilhou skiltr e tihuno Adam hag Eva gand o holl vugale ; en eun taol-lagad an holl dud a en em gavo beo ha dastumet er memez lec'h da veza barnet, war ar mad pe an droug o devezo graet, gant Jezuz-Krist e-unan.

Ar gredenn-man eo a ra d'eomp, kristenien, gouzanv gand pasianted poaniou ha trubuilhou ar vuhez-ma, heulia, gant evez, lezennou Doue hag an Iliz, stourm, gand aked, ouz enebourien hor silvidigez, da

lavaret eo a-eneb an drouk-spered, ar c'hig hag ar bed ; ar gredenn-ma eo hor c'hennerzo hag hor frealzo e kreiz spount hag enkrezlou an tremen diveza. Ha pa zantimp dourn sklaset ar maro o tont da ziframma diganeomp ar vuhez, e livirimp, gant fizians, ar c'homzou a lavare gwechall an den santel Job, astennet war eur gwele a boan : « Me 'gred eo beo va Salver ha d'an deiz diveza me a zavo adarre eus ar bez leun a « kreiz, me 'oar sur e welin gant daoulagad va c'horf va Zalver benniget ! »

2. — Ouspenn, rezureksion Hor Zalver a ro d'eomp asurans e vezo an Iliz trec'h d'an enebourien a ra brezel d'ez. Mar deo henvel poaniou an Iliz, en hor bro, ouz ar poaniou a c'houzanas Jezuz epad e angoni hag e varo, e tleomp esperout ive e vezo he viktorel henvel ouz hini he Mestr. Pegoulz e o'helled kredi e oa gounezet ar viktorel gand enebourien Jezuz, ma n'eo ket d'ar Zadorn Zantel ? Hogen, d'ar zul, e save eus ar bez leun a c'hloar. Ar memez tra ivez a c'hoarvezo gand an Iliz. Houma a bado keit ha ma pado ar bed e-unan, rak diazezet eo war ar wirionez hag ar vein a zo ouz he ober a zo evel pa lavarfen, staget an eil ouz egile gant gwad Jezuz-Krist, gant gwad an ebostel, gant gwad mil ha mil merzer.

Arabad eo d'eomp koll fizians ! Breman ez eus kant vloaz e kreded ivez e oa graet da viken gand an Iliz katolik ; met an dud a dremen gant kentchou ar bed-man ha Doue a jom evit barn ar re veo evel ma varv ar re varo...

Arabad eo d'eomp koll fizians ! A-zloc'h kriadennoù an enebourien a embann viktorel an droug, klevomp mouez Hor Zalver o lavaret : « Kemerit fizians ! trec'h oun bet d'ar bed ! » E kreiz ar brezel, sonjomp er c'homzou-man eus ar prophet David : « Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania... adversus Dominum et adversus Christum ejus : petra dalv d'ar boblou a-bez en em zevel a-eneb Doue hag a-eneb e Vab Eun dervez ar Mab-se o c'hemero holl etre e zaouarn hag o bruzuno evel ma vrurun ar poder ar pod en deus graet.

Petra dalv d'an enebourien en em zével a-eneb an Iliz santel ? Eun dervéz ar Vamm-se, ma plij gant Doue rei d'he enebourien ar c'hras da reseo diganti o sakramanchou diveza, a gano, dirak o c'horfou, pedennou an Anaoun hag o sebelio en he bered.

Hag o veza sonjet e kement-se, evidon-me a c'hor-toz, a gred hag a esper !

P'eo gwir eo savet Jezuz a varo da veo dre e nerz e-unan, e rankit anzav eo Doue, rak eun Doue hepken a oa gouest a gement-se.

Ha mar d'eo Doue eo ar wirionez memez ; hag evel-ses e tleit kreui ar pezh en deus desket d'eomp p'edo o veva war an douar hag a zesk d'eomp breman eus o perz an Iliz santel.

Mar d'eo Doue eo mestr d'an den, en deus gwir da ober gourc'hemennou ; rak-se ho tever eo senti outan hag ivez ouz an Iliz a zalc'h e lec'h war an douar-man.

Hogen an Iliz, en hano Doue, a ro urz d'he holl bugale da reseo ar gommunion en amzer Bask. An Iliz hor galv; nemet c'hoant ho pijs da ober displijadur d'ezha droug d'eoc'h hoc'h unan, deuit da zigemeret Jezuz en ho kallon.

Deuit d'Hen reseo, den yaouank a zo en oad ma verv ar gwall ioulou : Jezuz a rolo d'eoc'h grasou en o eneb evit o semplaat, grasou eneb plijadureziou fazius ar bed evit ho tistaga diouto.

Deuit ivez den e kreiz e oad, a zo er boan ha dindan ar bec'h : Jezuz ho tizammo hag ho kennerzo.

Deuit d'hen reseo, pec'her, a zo dindan galloud an drouk-speredou, ha klanv gand ar plegou fall; Jezuz a rolo d'eoc'h grasou a-eneb an drouk-speredou, vit beza trec'h d'ezo ha remejou a eneb ho plegou fall evit dont a-benn d'o zenri.

Deuit ivez, den koz, a zant dijà ar maro, o labourat ennoc'h : Hen en deus graet joa ho yaonankiz ha prest eo da rei d'eoc'h ar vuhez a bado da viken.

Deuit holl ha deuit gant feiz, fizians ha karantez.

Hag o veza resevet Jezuz en hoc'h ene, dalc'hit d'ezan evel ma talc'her da eur mignon, evit ma chomo bepred ganeoc'h. Hen, d'e dro, a zalc'ho d'eoc'h ivez, hag eun deiz e rolo d'eoc'h en e varadoz ar gurunenn en deus lavaret rei d'ar re o devezo diskouezet d'ezan o c'harantez war an douar. Evelse bezet graet.

Prezegenn graet e Tremaouezan d'an 12 a viz ebrel 1903, gand an Aotrou Kerebel, 1877-1933.

Periğ hag Azilis

I. - Eured Moris hag Oliv

D'ar 17 a viz genver e voe eureujet Moris hag Oliv ; pardon Pont-Mean a oa en deiz-se, rak d'ar 17 a viz genver 1871, an Itron Varia a en em ziskouezas eno da vugale hag a viras, sur a-walc'h, ouz ar Brusianed da zont gant o zreid pounner da flastra douar Breiz; ra vezo diouallet an hevelep douar-se ganti, atao, d'ouz an enebourien c'ha'o en deus breman : an dud difeiz ha divreiz!

An daou bried nevez n'int ket henvel ouz ar re-se. ! Eun eured vrao o deus bet; eur brezegenn, eus ar re re gaera, a zo bet graet d'ezo gand an Aotrou Person; tad Oliv hag hen a oa asamblez epad ar brezel hag abalamour d'an tad en deus graet enor d'ar verc'h.

Eun toullad merc'hed yaouank o deus kanet, war eun ton dudius savet gand eur nestr-muziker, ar c'han eured nevez ho peus lennet war *Feiz ha Breiz* miz kerzu. An dud a jome sebezet o klevet eun dra ker kaer!

Dont a raç an dour en daoulagad o selaou ton ha komzou pedennou ker c'houek savet e brezoneg ker reiz.

Atao e kav d'in klevet an diskan-man :

Evel ma roit buhez da bep nevez amzer

E ti ho pugale, lakit buhez seder

Hag ato levenez

E serr ho karantez!

Goulenn a raen start kement-se evito : levenez e karantez Doue ha buhez en dro d'ezo.

Ar re n'o devoa ket gwelet Oliv, aboc friko Azilis, n'he anavezont mui. Petra? Hounnez eo ar plac'h diboell ne ouie nemet damc'hoarzin hag en em ficha! Ar c'hlabouerez skanv-benn a varvailhe a-dreuz hag a-hed, heb ehan! N'eo ket hi a zo dirazomp, koant evel eur zantez, he bleo di-fulh, dindan he c'houef, he dremm hegarat, he zeod sioul! Ha pegen dereat eo gwisket! N'eo ket henvel ouz

merc'hodennou kêr! Nann, nann, dilhad ar vro a zo ganti, gwiskamant he farrez ha den ne zonje na ne lavare e vije bet koantoc'h hep he c'houef skanv! Moris a zoug ivez e dog ledan, n'eo ket hepken hep mez, met gand lorc'h, evel m'en divije c'hoant da ziskouez, dirak an holl, e ra fae war an dud diskiant, hen, penher ar Stank, peadra a-walc'h d'ezan, koulskoude. da heulia ar gizioù nevez, ma karfe.

Eur vamm a lavaras d'in, da zeiz ar friko : « Burzudus eo gwelet penaos eo deuet Oliv da veza! eun dimezi mat a ra; eun den eus ar c'henta eo Moris ha pinvidik; m'en divije bet goulennet unan eus va faotrezed n'en bije ket bet miret outi da vont gantan. Me, piou en deus gelllet degas kement-se a wellaenn er plac'h yaouank-se e ker berr all a amzer? Difallakr oa, met n'em bije ket bet aliet va mab da vont ganti ha breman e leverer n'eus ket gwelloc'h egeti! »

— « An aliou mat, galloud ar skouer vat dreist-holl, emeve, o deus laket Oliv da zont enni he-unan ha d'en em zizober eus he flegou fall!

Gwir e vezo atao krenn-lavar ar re goz :

Lavar d'in gant piou ez es
Ma livirin petra res!

Eur gamaradez eus an dibab he deus bet an eurved da gaout; digant Azilis ar Geruhela n'he deus bet nemet skoueriou mat! »

II. - Kresket eo ar zikour er Geruhela

— : Mat a-walc'h a liviruit, va zintin; met m'o deus Oliv hag Azilis kement-se a joa an eil ouz eben, n'ouzoun ket perak n'eman ket Azilis aman, etouez mignoned ha kerent an dud nevez?

— : Chezuz! paourez kêz! ne ouies ket eta e oa kresket ar zikour er Geruhela? Eur verch vihan a zo bet; deiz ar bloaz nevez edo ar vadiziant; en hano ar re goz eo bet laket ar baotrez, evel just; Youenn, tad Per ha Mari-Jann, mamm Azilis a zo bet ouz he derc'hel; setu m'eo bet hanvet an hini vihan Mari-Yvona : hano an tad koz hag eun hanter eus hini ar vamm goz.

— : Brao o deus graet oc'h enebi ouz ar c'hiz fall a zo breman da rei hanoiou klegorennok d'ar vugale! O rei an hano o deus roet d'o merc'h vihan, Perig hag Azilis o deus diskouezet e karent o bro hag o zud ha plijadur o deus graet d'ar re goz. Daoust ha gwelloc'h eo « Sylvine » gant he hano distantell? N'he deus ket gelllet dont a-benn eus he zaol; redek a c'hello a-raok ma kavoe eur gwaz.

— : Estreget Moris a zo mat, Soaz, a drugarez Doue, emeve; da verc'hed yaouank a zo fur; ne vezint ket nec'het evit kaout peb a bried; pa glevin hano eus eun den yaouank fur bennak e sonjin enno; « Sylvine » gêz, avat, ne vijen ket hardis oc'h alia eun den yaouank d'he goulenn; arabad d'eomp, koulskoude, barn ar re all ma n'hon eus ket a c'hoant da veza barnet. Eun tamm truez a ranker da gemeret ouz ar plac'h yaouank kêz-se! ez-vihanik he deus kollet he mamm; sant Fransez a Zal a lavare : Klaskomp en nesa ar pezh a zo mat ha na zellomp ket ouz e zioù! Kerzomp war roudou ar zent-se ivez; bezomp madelezes ha karantez ouz an nesa, evel m'eo bet Hor Mestr hag eur wech all e kontin d'it istor « OLIFANTED AR ROUE » az lakay da gompren e c'hellomp fazia pa n'hellomp barn nemet war ar pezh a welomp. Kenavo! Soaz, mall eo d'eomp mont pep hini diouz he zu; eman da waz ouz da glask evit mont d'ar gêr, a-raok m'en devezo bet re en holl a vanneou; ne gar ket beza e tro da eva rak anaout a ra ar c'hrenn-lavar :

Miret sec'hed
Miret yec'hed!

TINTIN ANNA.

~~~~~
Lennit er miz a zeu, Pajennou Kaer

Feiz ha Breiz ar Yaouankiz

AN HINKIN BENNIGET

Abenn eun nebeud bloaveziou goude ar pezh hon eus merket er pennadou diaraok, Godig ne oa mui ar bugel hon eus gwelet e kichen ster Itron Varia an Dervenn, he liou fresk ha ruz evel ar roz. Evel ma oa tenn he buhez, ma oa red d'ezi dioueret kals traou, ma oa gwall-gaset alies ha m'he devoa kals nec'hamanchou da c'houzanv, e oa aet he nerz da netra. He dremm a oa atao koant, met ken drouklivet, ker gwenn, ken treut oa ma oa eur skrij he gwelet. He daoulagad glas a oa eur c'helc'h brondou en dro d'ezo hag he c'horf a oa kroummet warzu an douar evel pa vije koz.

Ar re he gwele war an hent a drueze d'ezi hag a lavare:

— Godig ne d'ay ket a-bell ken!

Pa lavared an dra-ze dirak Fant Madek, houman a zave he dioueskoaz hag a lavare:

— Ne garfen ket he maro, ar verc'h kêz! Koulskoude, ma teufe Doue d'he c'has gantan, e ve eur zamm tennet diwar va c'hein!

O welet he c'halon griz, hiniennou a responte d'ezi:

— Me 'gave d'in, koulskoude, e rae Godig kals sikour d'eoc'h, rak dalc'h mat ema o neza pe oc'h ober traou all, e lec'h ho mab, ar Ruzik, ne ra nemeur a dra a zonj d'in.

— Ma ne c'hounesfe ket he bara ivez, eme Fant; awalc'h eo, a gredan, he gwiska hag he loja evit netra. En ti ne ra vad ebet d'in, rak n'he deus na nerz, na kallon; ma kredfe, a lakan, e lesfe ganen he gwele da aoza.

Etre daou, Godig a droe atao he hinkin, ha pa ne ve-

ze ket he lezvamm war al lec'h, e rae eur c'hrav bennak en he dilhad, rak eur burzud oa ne daent ket a dammou, keit he lezed hep rei d'ezi re nevez.

Eun nozvez, e miz meur, Fant hag ar Ruzik, (ar mab oa bet leshanvel evelse, abalamour d'e vleo ruz,) en em lakeas gwasoc'h eget biskoaz war buhez ar vinorez paour. Kas a rejont ar grisderi bete bihannaat an tamm bara du a roent d'ezi bemdez evit poan he dervez. Godig en em dennas da dal he gwele evit kuzat he daelou. Eno stouet war an douar gleb, he daouarn e kroaz ganti, war he hinkin muia karet, e chomas pell da bedi.

N'oa trouz ebet mui en ti; Fant hag ar Ruzik a oa kousket ha Godig a bede atao. Souden e reas eur skrijadenn; kaout a rae d'ezi he devoa klevet skei eun taol war an nor. Sevel a reas hag e tigoras eun toull prenestr a oa eno e kichen. Lakat a reas he fenn hirra ma c'helle da zellet er maez. An noz a oa yen, rak ar goav n'oa ket aet c'hoaz ebiou. Met al loar a oa skaer hag e c'helle gwelet splann kement a oa a-dost d'an ti. Ho-

gen kaer he devoa sellet, ne wele den.

— Ne ouzon ket petra am eus klevet, em eus aoun, emezi; hag hi o serra ar prenestr, hag o sonjal en em lakaat en he gwele.

Pa edo o tiwiska he dilhad e klevas eun taol all, Neuze e chomas da zonzjal ha da zelaou eur pennad evit beza sur n'eo ket hunvreal eo a rae. Lakaat a reas neuze, buan, an dilhad he devoa diwisket hag e redas da gaout gwele he lesvamm.

— Va Mamm, emezi, en eur grena, aze emaeer o skei war dor an ti; n'hoc'h eus-hu ket klevet? Digoret e vezo?

— : Pe seurt diotach a zo adarre tremenet dre da benn-te? Ne glevan netra nemedout-te aze o vatouilhac; kerz alese da gousket ha ro peoc'h d'in-me.

— Va mamm, ha mar deo eur paourkaez bennak chomet dindan an amzer ha ne garfec'h hu ket rei digon d'ezan / Mar kirit me 'ya da welet petra a c'houlenn.

— Me 'm eus lavaret d'it out oun diodez ha ne zigori ket pe me 'welo. Marteze ez eus eul lampon bennak aze. Na jom ket da derri va fenn d'in-me pe bremaik.

Godig he devoa c'hoant da lavaret eun dra bennak c'hoaz; met n'he devoe ket amzer. Al lezvamm a oa keuneud e kichen ha gwele. Kemeret a reas eur pennad keuneud kordenn hag her stlapas a-drojou oc'h he lesverc'h. Gwella pez a oa, an noz a oa sklaer, ha Godig a c'hellas trei diwar hent an tamm keuneud hag a yeas adarre da gichen he gwele hep lavaret ger all ebet ken.

Godig a oa nec'het meurbed. Mont a reas adarre da zellet dre an toull prenestr, met kaer he devoe, ne welas netra. Koulskoude n'oa ket evid en em rei da gousket.

— Petra 'rin-me? emezi. Va lezvamm ne fell ket d'ez e tigorfen ha koulskoude, marteze, ez eus aze unan bennak er boan!

Dont a reas da zonz de'zi e oa, e kichen he gwele eun nor hag a skoe war ar c'hraou zaout. Setu-hi eta oc'h ober he sonj da vont dre 'n hent-se da welet hag hen a oa, a-dost d'an ti, unan bennak o c'houlenn sikour.

— Mar deo, emezi, eur paour hag en deus naoun, e roin d'ezan va zamm bara; rak n'he devoa ket debret an tamm bara roet d'ez e vit he c'hoan. Mor-se ne deuas, en he spered, e c'hellje beza eno eul laer pe eul lampon bennak. Ne zonzje nemet da ober vad da eun den reuzeudik chomet er maez dindan an amzer.

Setu-hi eta o vont gouestata ma c'helle evit na zihunje ket he lesvamm hag he hanterveur. Ober a reas an dro d'an ti; sellet a reas piz a-bep tu; met ne welas netra. Kement-se e lakae

nec'het.

— Koulskoude, emezi, klevet em eus skei war an nor hag a dra zur e tle beza aze unan bennak hag en deus riou ha naoun pe marteze enkreuz.

Setu hi, e lec'h mont d'an ti endro, hag o vont warzu ar c'hoad, warzu Itron Varia an Dervenn. Eun dra bennak a lavare d'ez e oa unan bennak hag a c'houlenn sikour diganti. An Avel a c'houeze hag a voude: lavaret e vije e klevjed moueziou tud oc'h en em glemm. Godig a zonzje en eneo ar Purgator hag a valee en eur lavaret ar chapeled hag an **DE PROFUNDIS**.

Da gendec'hel.

Ar Brezoneg dre daolennou

VOCABULAIRE

1. — Le Jeudi-Saint: *Ar Yaou Gamblid*. — La Paque: *ar Pask*. — Jesus: *Jezus*. — Le Maître: *ar Mestr*. — Les disciples: *an diskibien*. — Douze: *daouzek*. — Souper: *koun*. — Bénir: *benniga*. — Rompre: *ranna*. — Prendre: *kemeret*. — Manger: *debri*. — Boire: *eva*. — Pain: *bara*. — Vin: *gwin*. — Mon sang: *va gwad*. — Mon corps: *va c'horf*. — Le calice: *ar c'halur*. — Vendre: *gwerza*. — Traître: *treitour*.

2. — Vendredi-Saint: *Gwener-ar-Groaz*. — Croix: *Kroaz*. — Crucifié: *staget ouz ar groaz*. — Clous: *tachou*. — Mains: *daouarn*. — Pieds: *treid*. — Voleur: *laer*, pl. *laeron*. — deux: *daou*. — Couronne d'épines: *Kurunenn spern*. — Souffrir: *gouzañv*. — Mourir: *Mervel*. — Mort: *maro*. — La Ste Vierge: *ar Werc'hez*. — Marie-Magdeleine: *Mari-Madalen*. — Jean: *Yann*. — Pleurer: *gouela*. — Chagrin: *glac'har*. — Agenouillé: *daoulinet*. — Soldats: *soudarded*. — Juifs: *Juzevien*.

3. — Pâques: *Pask*. — Au matin: *diouz-ar beure*. — Tombeau: *bez*. — Garder: *diwall*. — Ouvert: *digor*. — Rocher: *Roc'h*. — Ressuscité: *Resusitet*. — Effrayé: *spontet*. — Le Sauveur: *ar Zalver*. — Fils de Dieu: *Mab Doue*. — Louange: *meuleudi*. — Glorieux: *skedus*.

AR YAOU GAMBR-LID

GWENER AR GROAZ

AR ZUL PASK

Gounideien ar Brezoneg dre Daolennou

KEVRENNAD A.

<i>Erge-Gaberic (merc'hed)</i>	
— genver —	
A. Monfort	9
<i>Lannurvan (M.)</i>	
— genver-c'houevrer —	
Y. Quere, 6 + 6 1/2 =	12 1/2
A.-M. Lety, 6 + 5 1/2 =	11 1/2
A.-M. Le Gall, 5 + 4 1/2 =	9 1/2
<i>Pont 'n Abad (paotred)</i>	
— c'houevrer —	
J. Sinou	7 1/2
C. Signor	7
A. Guitric	7
L. Guéguinat	6
Plouhinec	5 1/2
J. Kerviel	5 1/2
J. Enouenan	5
J. Daniel	5
<i>Sant-Goazeg (M.)</i>	
— genver-c'houevrer —	
L. Morvan, 9 1/2 + 9 1/2 =	19
M. Le Berre, 8 + 8 =	16
A. Guiffès, 5 + 5 1/2 =	10 1/2
<i>Serignac (M.)</i>	
— genver-c'houev.-meurz —	
A. Scouarnec, 5 + 6 =	11
L. Rousvoal, 4 1/2 + 5 1/2 =	10
Y. Bernard, 5 + 5 =	10
V. Fer, 4 1/2 + 4 1/2 =	9
Y. Cam, bourk, 3 + 4 1/2 =	7 1/2
D. Masson, 3 + 4 1/2 =	7 1/2
H. Caignard, 3 1/2 + 4 =	7 1/2
F. Cam, bourk, 3 + 4 1/2 =	7 1/2
— meurz —	
Y. Cam, Kerboullou	6 1/2
L. Urvoas	6
H. Guillou	6
S. Auffret	5 1/2
F. Coant	5
H. Pors	4 1/2

KEVRENNAD B.

<i>Erge-Gaberic (M.)</i>	
— genver —	
A. Quelven	8
L. Le Menn	8
<i>Langolen (M.)</i>	
— genver —	
M.-J. Douguet	8
<i>Plomodiern (M.)</i>	
— genver-c'houevrer —	
M. Penne, 9 + 7 1/2 =	16 1/2
J. Guidal, 8 1/2 + 6 =	14 1/2
— genver hepken —	
M. Drogon	8 1/2
M. Pelliet	8 1/2
J. Blaise	7 1/2
<i>Pont 'n Abad (paotred)</i>	
— c'houevrer —	
J. Calvez	7
H. Corre	6
J.-L. Strullu	6
J. Guellec	5 1/2
<i>Poullan (M.)</i>	
— genver-c'houevrer —	
M. Canevet, 8 1/2 + 9 1/2 =	18
F. Vigouroux, 8 + 9 1/2 =	17 1/2
T. Claquin, 8 1/2 + 9 =	17 1/2
L. Moal, 8 1/2 + 8 =	16 1/2
E. Sergent, 6 + 8 1/2 =	14 1/2
M.-A. Cosquer, 6 + 8 =	14
— c'houevrer —	
A. Kerivel	9 1/2
A. Le Brun	9
L. Gourlaouen	8
<i>Sant-Goazec (M.)</i>	
— genver-c'houevrer —	
A. Le Berre, 7 1/2 + 9 =	16 1/2
S. Corfa, 7 + 8 =	15
M. Le Dall, 6 + 7 1/2 =	13 1/2

J. Herve, 6 + 7 =	13	<i>Lanhouarne (P.)</i>		
M.-A. Rivoal, 7 1/2 + 6 =	13 1/2	— genver-c'houevrer-meurz —		
M. Flejou, 6 + 6 =	12	J. Le Goff, 5 1/2 + 5 + 5 1/2 =	16	
F. Le Page, 3 1/2 + 7 1/2 =	11	<i>Lannurvan (M.)</i>		
M. Cochenne, 4 + 5 =	9	— genver —		
M.-A. Salaun, 3 1/2 + 5 =	8 1/2	J.-L. Le Meur	6	
— genver-hepken —				
M. Hemon	5 1/2	<i>Lesneven (P.)</i>		
L. Parquic	5	— genver-c'houevrer-meurz —		
M.-J. Salaün	6	P. Ropars, Carpontes,	24 1/2	
8 + 8 + 8 1/2 =				
<i>Sant-Thegonneg (P.)</i>				
— genver —				
E. Mavec	8	M.-A. Plouzenec,	17 1/2	
9 + 8 1/2 =				
<i>KEVRENNAD C.</i>				
<i>Langolen (M.)</i>				
— genver —				
M. Henriquet	9	<i>Pont 'n Abad (paotred)</i>		
— c'houevrer —				
L. Breton				8
J.-M. Thomas				6
A. Stéphan				5 1/2
H. Buhanic				5 1/2

Daou c'her, Bugale Breiz

72 élèves, dont 53 filles e' 19 garçons, ont participé jusqu'ici aux Cours d'Ar Brezoneg dre daolennou. Ces enfants, cités ci-dessus, recevront des *Bons-Primes*, qui leur donneront droit au choix d'un joli cadeau offert par *Feiz ha Breiz*, dont la valeur se rapportera au nombre de points. — (La liste des cadeaux leur sera soumise).

Prix d'honneur. — Les devoirs de mars ne nous étant pas tous parvenus à temps, nous n'avons pu décerner les prix d'honneur pour une raison d'égalité entre tous les élèves...

Pour obtenir les prix d'honneur, il faut avoir pour trois devoirs mensuels 25 à 30 points.

Prière d'écrire pour le *Service des Récompenses* à *Herr Caouissin, rédacteur à « Feiz ha Breiz », Serignac.*

Aux autres... qui ont hésité, qui ont prétendu peut-être qu'étudier la langue bretonne, c'est trop difficile... un mot : Ne dites pas cela...

Soyez des nôtres, et ralliez-vous à vos camarades au cri de *Feiz ha Breiz*, si vous aimez vraiment votre Patrie et si vous voulez qu'Elle revive.

Tous, vous le voudrez, n'est-ce pas ?

Kinniget d'ar vrogourien

EUN TAMM DISKUIZ DIOUZ AN NOZ

Nao eur. Edo ar skingomzerez o vont en dro, en abar-daevez-se, goude koan.

Pegen dous n'eo ket gallout selaou ar sonerez, goude eun devez labour tenn! Eur sigaretenn, etre ho muzelloù, ha n'eo ket bet digouezet morse ganeoc'h, — aet ar vugale da gousket, sioul an holl draou, en ti hag er maez, — ha n'eo ket bet digouezet ganeoc'h chom da selaou, hanter-sorennet, ouz eur sonadeg flour bennak? Eo? Neuze, ec'h ouzoc'h pegen kunv, pegen plijadurus ha pegen diskuizus ez eo.

En abardaevez-se eta, edon sanket doun en eur gador-vrec'h, o selaou ouz eur sonadeg vras rôtet, em eus aoun, en Stuttgart. Ha seul welloc'h em boa plijadur ouz ar sonerez-se ma oa bet skuizus va labour en devez-se. Edod, dres, o c'hoari eul « Largo » gant Haendel. Echu al « Largo »-se. « Selaouomp, emezoun-me va-unan, petra a va ar galver da lavarout bremañ? »

Eur vunutenn, diou vunutenn...

Ha souden ! Allo, allo, radio Breiz, emaooc'h o vont da glevout eus Kemper, eun dibab soniou ha gwerziou a vro-Gernew, kanet gant ar barz brudet Yann Goroller! » Ha me souezet! Abaoe pegoulz, emezoun, ez eus eur skignlec'h breizad... ha brezonek? O huñvreal emaoon! Nann, klevout a ris soniou

c'houek, e brezoneg. Ha lammont a rae va c'halon em c'hreiz gant al levenez. Kaerat burzud e oa hennez!

Radio Breiz, abaoe pegeit ne oan ket o sonjal ennan! Pebez skoazell evit hon yez, evit hon sonerez. Hunvre meur a hini deuet da wir!...

Edo Yann Goroller o paouez kana eun « Hollaika » dudius, setu me dihunet en eun taol gant eur pezh « Gute Nacht ». (Noz vat.) Edo hanter-noz o son. Eun huñvreal n'em boa graet ken, hag ez is, trist ha skuiz va fenn, d'am gwele.

Berr e vez levenez ar brogarour hirio!

Jalm KONAN.

KELEIER AR MIZ

Leor an A. GWILHOU

Eul leorig a c'houec'h pe seiz ugent pajonn, ment kantikou an Eskopti d'ezan, hag e oa ennan marvailhou, mojennou ha gwerziou kaera an A. Gwilhou, a zo diank d'in abaoe an eost ha setu petra vir ouzin, — pa rankan hen anzañ, — da gas d'ar voulererz Obercu an A. Gwilhou hag a zo rakprenet tri miz a zo gand eur milierad Bretoned vat ha gredus.

Ma 'z eus, etouez hoj lennerien, unan bennak hag en defe al leorig, golo glas, a glaskan, en aner, keit ail a zo, her pedan da gaout ar vadelez d'hen degas d'in, kenta ma c'hello; ar brasa evez a gemer in anezan hag hen distrei rin d'e ber-c'hen, dal ma vezo peuro'hræet ar pezh-labour kaer emaoomp o klask sevel en enor da gantiker bras Breiz-Izel: adresi al leor da : M. LE RECTEUR DE SCRIGNAC (Finištère).

BUHEZ AN TAD ABGRALL

An A. Perennes, chaloni a enor, hag en deus skrivet kement a leoriou talvoudus a zo o paouez sevel buhez an Tad Abgrall, ar misioner kalonek-se, breizad pe'n kil ha troad, ginidik eus a Lambaol-Wimiliau hag a oa breur da Vari Anna Abgrall, gwella skrivagnerez vrezonek hon amzer ha d'ar chaloni Abgrall, dean chaloned Iliz-Veur Kemper.

Eul leor bras IN-OCTAVO a raio; ouspenn 400 pajenn a vezo ennan ha ne gousto evelato nemed 20 lur d'ar re her rak-

preno ha mizou ar c'has, dré bost, da lavaret eo 10 real ous-penn.

Talvoudegez vras en devezo koulz diouz an tu « Mision » evel diouz an tu « Feiz » hag an tu « Breiz », ra gavo eta al leor nevez-se kals rakprènerien etouez hol lennerien :

**42 ANS SOUS LE SOLEIL DE L'INDO-CHINE
UN GRAND BRETON**

JEAN-FRANÇOIS ABRALL
Provicaire du Tonkin Méridional

PREFACE DE MONSIEUR DE GUEBRIANT

Archevêque de Marciacopolis

Supérieur général de la Société des Missions Étrangères

Prix du volume: 20 fr.; le port en sus: 2 fr. 50.

Cet ouvrage, qui sera abondamment illustré, se recommande à plusieurs points de vue :

1° Au point de vue **BRETON**: « Le Père Abgrall, dit Mgr Duparc, était un Breton pur sang, et par l'intelligence comme par le cœur il appartenait au **BLEUN-BRUG** dont il représentait parfaitement les aspirations. »

2° — Au point de vue **MISSIONNAIRE**. Le Comité de lecture de la Direction littéraire de la librairie Ernest Flamme-riou, écrit à M. Pérennès :

« Les rapports des Lecteurs ont été unanimes à apprécier l'importante documentation que vous avez réunie avec tant de fervente piété concernant la vie et l'œuvre de cet admirable Abbé Abgrall, **A QUI LA PROPAGANDE FRANÇAISE ET CATHOLIQUE EN INDO-CHINE DOIT TANT**. Vous avez réussi à camper une figure appelée à devenir légendaire. Votre travail est un monument littéraire et historique d'une incontestable valeur. »

Le Père Abgrall ne fut pas décoré; on ne lui a pas élevé de statue; ce monument en tiendra lieu et lui permettra de prolonger son apostolat, après sa mort.

3° — Au point de vue **SURNATUREL ET CHRÉTIEN** le livre se recommande aux fidèles, spécialement aux Institutions Catholiques et Communautés religieuses où il peut servir de livre de **LECTURE SPIRITUELLE**. Aujourd'hui on préfère les livres un peu longs, qui peuvent réjouir l'esprit et le cœur pendant de longues heures. Le livre lu, on peut faire beaucoup de bien en le passant à d'autres.

SOUSCRIPTEURS AU VOLUME : LE P. ABRALL

Nombre
d'exemplaires

En mémoire de Sainte Thérèse de l'Enfant-Jésus, Patronne des Missionnaires, le Carmel de Lisieux.....	3
M. le Chanoine Cogneau, vicaire général, Quimper.....	1
M. le Chanoine Joncour, vicaire général de Quimper.....	1
M. le Chanoine Gorot, du Chapitre Cathédral de Quimper.	1
M. le chanoine Livinec, du Chapitre Cathédral de Quimper	1
M. le Chanoine Mesguen, curé-archiprêtre de Saint-Corentin	1
M. Quersy, ancien Directeur de l'Imprimerie Cornouaillaise, Quimper	1
M. Le Roux, recteur de Poullan.....	1
M. Sezec, vicaire à Plouider.....	3
Mlle Daniel, Quimper.....	1
Mlle Perrat, hôpital de Quimper.....	1
Mlle Ansquer, hôpital de Quimper	1
Mlle Le Mienn, hôpital de Quimper.....	1
M. Brochen, professeur au Grand Séminaire de St-Brieuc...	1
M. Perrot, directeur du « Feiz ha Breiz », Scrignac.....	3

Total..... 21

Adresser les souscriptions, à M. Perrot, Directeur du **FEIZ HA BREIZ**, Recteur de Scrignac, Finistère.

Naontek kant vloaz a zo, oa e poaniou garo
Laket gant tud fallakr Mab Doue d'ar maro ;
E wad war gals eneoù n'eo ket bet skuilhet c'hoaz;
Ro nerz kalon, o Mestr, da Obladed warc'hoaz,
Ma torrint, e pep lec'h yeo an diaoul milliget,
Ma vo da sakrifis, e pell bro, kinniget.
Ha, gant hini da Dad, da hano benniget.

26-2-33

St. Briek.

J. L'Helgouac'h.

O. M. I.

DIVINADENNOU

Responchou Genver, C'houevrer, Meurz

I. - Responchou Divinadennoù Genver

1. — Ar ster.
2. — Eun den dall.
3. — Daouzek gwenneg.
4. — Ar steredenn a weler war benn ar c'hanval etre ar Roue hag ar wezenn zehou.
5. — Ar Bloaz-nevez dindan stumm eur plac'h yaouank a zo he fenn d'an traon, hag ar wezenn a ra d'ezhi he bleo.

II - Responchou Divinadennoù C'houevrer

1. — A B E L
B R O
E O
L
2. — S A R A
A B E L
R E M I
A L I A
3. — B A R A
A L A N
R A T A
A N A T

4. — Traon-sae ar werc'h vihan eo a ra ar zac'h-ler.
5. — Ar barz Marzin a weler e traon ar skeudenn dindan ar Roue Arzur.

III. - Responchou Divinadennoù Meurz

1. — Komzou ar paour : Me am eus naon, pa n'am eus ket a vara ; m'am bije bara, n'am bije ket naon ; me zay da glask bara evit n'am bo ket naon.

2. — Eur soudard a vez laset dre e greiz, hag eur sac'h farz a vez laset dre e benn.

3. — B A R B A
A N A I S
R A Z E T
B I E L A
A S T A L

4. — Tavancher ar vaouez eo a ra ar vag gant he gouel gwenn.
5. — E kreiz an daolenn eman ar zorzerez, war he genou.

Hanoiou ar c'hounidcien

O DEUS RESPONDET MAT DA 14 WAR 15

1. — LOEIZ AR FLOC'H, Plomeur.
2. — J. F. GUENEGAN, Kernonen, Sant Noug.
3. — J. L. PLOUHINEC, bourk Plomeur.

O DEUS RESPONDET MAT DA 13 WAR 15.

1. — M. F. LARS, Prat-Loas, Plouzané.
2. — AUGUSTE LEON, Plouguerne.
3. — JACQUES LEON, Plouguerne.
4. — M. LE PARC, Louargat.
5. — MARIE RENEE Polard, Keradraon, Plouzané.
6. — FRANÇOISE SEGALLEN, Gourin, Gouesnou.
7. — YANN GOIC, Kerlec'h, Plonéour-Lanvern.
8. — M. PELLEN, Kroaz-nevez, Tréouergat.

O DEUS RESPONDET MAT DA 12 WAR 15.

1. — TANQY CREIGNOU, Vourn, Cléder.
2. — J. AR GOFF, Penn-al-lann-vras, Lashouarne.
3. — FANCH LEON, Enez Vrac'h, Plouguerne.

O DEUS RESPONDET MAT DA 11 WAR 15.

1. — HERVELINE JEZEQUEL, Skol-I. V. Lourd, Les-neven.

2. — SUZANNA SIMON, gar Gwitevede.

O DEUS RESPONDET MAT DA 10 WAR 15.

1. — AUGUSTE GOAREGUER, Krec'h an Neven, Louargat.
2. — TERESA FAVE, Verjez, Folgoat.

DIVINADENNOU MIZ EBREL

I. — GERIOU HENVEL, NEMED AL LIZERENN GENTA.

1. — A vez e mesk ar bleud. 2. — A vir ouz an nor da zigeri. 3. — Etre bras ha bihan. 4. — Peb baz he deuz daou. — 5. — Kenta a vez desket er skol. — 6. — A vez laosket gant ar fusuilh.

II. — DAOU C'HER HENVEL, NEMET INT SKRIVET PENN EVIT TROAD.

..... a lavaran pa glasker va gwalla.

Goude laza an ouc'h e ranker e.....

DEGASET GANT YANN GOSTARREUN, ENEZ EUSA.

III. — Bleo war groc'hen, kroc'hen war bleo,
divinit d'in-me petra eo ?

DEGASET GANT AUGUST LEON, PLOUGERNE.

IV. Ar c'hloc'h a zistro
eus a Rom ; e pelec'h
ema e chapel ?

V. Gwelet a rit war ar
roc'h aerouant sant
Paol ; e pelec'h ema
ar zant ?

AR C'HOAJOU-MAN A ZO BET KIZELLET GANT RONAN PLEYBER-KRIST.

Arabad degas ar respnchou ken na vezo moulet divinadennoù an tri miz.

Ra glasko d'comp peb lenner eul lenner nevez

Je soussigné .....

demeurant .....

déclare souscrire à un abonnement d'un an à la Revue
« Feiz ha Breiz ».

Je vous fais parvenir le montant de mon abon-
nement par chèque postal à votre compte 44-40.

SIGNATURE:

A découper et adresser à M. Georgelin, 4, rue du
Château, Brest.

Ti koz L'OLLIEROU

L'HOSTIS & JORDE
SUCESSEURS

18, 27, rue Louis-Pasteur, Brest

Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en hon ti e kavoc'h ato ar mui da joaz hag an dessiniou nevesa e mouchoerou ha tavañcherou brodet.

Seiz, mezer, ha danvez a bep seurt.

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun eskompt a ugent real dre gant a vez roet e marc'hadourez ha dek dre dant d'ar familhou niverus diwar giskouez o chartenn.

Très importante fabrique cherche bons AGENTS et REPRESENTANTS sérieux pour vente bouchons. Extra souples, polis sur bouts. Livraisons rapides et très soignées. Prix avantageux. Bonne commission. Nous appuyons démarches par publicité. Bouchonnerie HISPANO FRANÇAISE — 1. Rue de la Tonnellerie, à PERPIGNAN (Pyrénées-Orientales).

LENNERIEN

Premit ho tiankachou en tiez o deus o embannou aman hag a harp dre-ze Feiz ha Breiz.

Klenved ar c'henou hag an dent

SUCESSEUR DE
A. LAPIQUONNE L. JÉZÉQUEL

Tenner dent

Loret gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour ha war gaoutchouk, hervez ar skouerlou diveza. Gwarantisa a ra e labour.

RESEO A RA :

Bep Lun, e LESNEVEN, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn e BRASPARTS hag er FAOU. — Ar c'habinet a gonsultationou a zo digor e Brest, 4, passage St-Martin, aboue 9 eur betek krestez. ha da 2 eur betek 6 eur. Tél. 0-16

Brest, moulerez, ru ar C'hastell, 4. Ar Merour : F. GEORGELIN.

APPRENEZ
que...

Feiz ha Breiz

est facilement transformable en...

Bulletin Paroissial ou
Scolaire

dans les conditions les plus avantageuses,

Demandez - les dès maintenant à M. HENRI CAOUISSIN, Rédacteur à FEIZ HA BREIZ

Scrignac

Recherchez-vous
le Café à primes?
achetez
le CAFÉ du JOUR
il vous plaira!
le sac de 250 gr.
5.85
avec un Bon-Prime

LES COSTUMES BRETONS MODERNES

fillets, pullovers, vestes, ensembles pour garçonnets, dames, fillettes
TRICOTÉS EN LAINE DE BRETAGNE brodés soie (motifs celtiques)
Créés et déposés par la Maison

CHOLEAU, DE VITRÉ

SONT EN VENTE A : RENNES, "TI BREIZ", 4, rue Hoche
BREST, Mademoiselle CREACH, 93, rue de Siam et à KERILTUD, 11, rue Algésiras
PERROS-GUIREC : chez CLAUDE et SUZANNE — GUILGAMP, chez MEMGUT, Rue Notre-Dame
S'ADRESSER AUSSI A : CHATEAULIN, café BIQU, 13, Grand'rus. le premier jeudi du mois.
PONT-CROIX, restaurant POUFON, Rue du Collège

Dépositaires demandés en chaque ville — GROS : CHOLEAU, VITRE (L.-et-V.)

Feiz ha Breiz a zo pevar real ar pez

BREST, MOULEREZ AR SKRIDOU MAT, 4, STRAED AR C'HASTELL

Ar Merour : F. GEORGELIN.